

**Flersidige skovbryn
anbefalinger til etablering**

Pedersen, Nané Køllgaard; Nielsen, Anders Busse

Published in:
Videnblade Park og Landskab

Publication date:
2015

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Pedersen, N. K., & Nielsen, A. B. (2015). Flersidige skovbryn: anbefalinger til etablering. *Videnblade Park og Landskab*, (4.00-14).

Flersidige skovbryn

– anbefalinger til etablering

Skovbryns strukturelle opbygning og artsammensætning bidrager til skovoplevelsen, beskyttelse af skovklima og biodiversitet i selve brynet, i skoven og tilstødende åbne arealer. Et nyt speciale fra Københavns Universitet kommer med en række anbefalinger, der kan styrke disse funktioner.

Som overgangszone mellem skove og åbne arealer er skovbrynene blandt de mest iøjnefaldende og artsrige bevoksningstyper i landskabet. I produktionsskoven, og ofte også i de nyetablerede rekreative skove, er skovbryn ofte artsrige men uden større variation i deres strukturelle opbygning. Dette skyldes dels, at mange skovbryn er etableret under Naturstyrelsens tilskudsordnings krav til skovbrynets bredde, artsammensætning og andel af buske og dels, at driften af skovbryn ofte nedprioriteres eller glemmes.

Artsammensætning og struktur

Både artssammensætning og den strukturelle opbygning af skovbryn påvirker, i hvor høj grad det kan understøtte skovklima, biodiversitet og rekreative hensyn. Alt afhængig

af skovbrynets orientering i forhold til verdenshjørnerne, dets placering i forhold til oplevelsesafstanden, skovdriftens formål og sammenhængen med tilstødende naturtyper, kan vægtningen af de forskellige funktioner variere.

Ud fra en sammenstilling og analyse af faktorer, der påvirker skovbrynets evne til at beskytte skovklimaet, oplevelsesværdi og biodiversitet, kan der opstilles en række anbefalinger til skovbryn, der opfylder én eller flere af funktionerne (se figur 1 og 2).

Det flersidige skovbryn

I figur 1 ses de anbefalinger, der er fælles for alle skovbrynets funktioner: Det etagerede, zonerede bryn med aldersvariation og få rodskydende arter kan sammen med en målrettet drift med regelmæssige tyndinger skabe et skovbryn, der tilgodeser både skovklimaet, oplevelsesværdi og biodiversitet.

Skovklima

For skovbryn, hvor den primære funktion er beskyttelse af skovklimaet, er det nødvendigt med en lille

planteafstand og gerne 15-20% buske for hurtigt at skabe et tæt bryn, der skaber læ.

Da de fleste nye rekreative skovrejsninger etableres med skovudviklingstyper, der indeholder en blanding af arter og desuden drives naturnært, er de mindre udsatte for stormfald og derfor kan man i mange tilfælde nedprioritere de anbefalinger, der har særlig betydning for beskyttelse mod stormfald, som f.eks. at brynet skal have en åbenhed på ca. 40%.

Oplevelsesværdi

For bryn, hvor beskyttelse af skovklimaet ikke vægtes så højt, kan der være større frihed i udformningen. Her kan planteafstanden med fordel øges, og der kan skabes huller i brynet, som giver plads til naturlig succession for at øge biodiversiteten og skovens oplevelsesværdi.

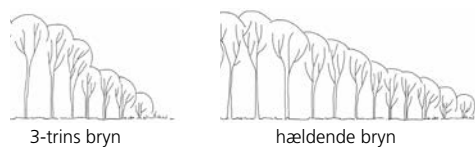
Hvor det er muligt, er det også hensigtsmæssigt at variere brynets bredde og strukturelle opbygning, så man både får oplevelsen af 3-trins og hældende bryn med blomstrende og bærbærende buske og åbne

I den ca. 20 år gamle Sperrestrup skov ved Ølstykke er skovens og brynets udformning fint tilpasset både terræn og hydrologi.

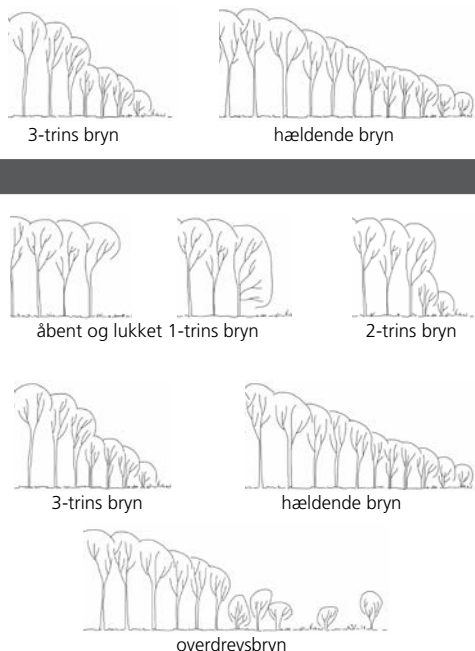
FOTO: NANE KØLLGAARD PEDERSEN

Anbefalinger fælles for alle funktioner	
FÆLLES	• etagering med busklag, mellemlag og trælag • zonerings med buske yderst og en mellemzone med store buske og småtræer samt en inderzone med store træer • aldersvariation • minimér rodskydende arter • tynding optimalt hvert 5. år og som minimum hver 10. år

Figur 1. Oversigt over fælles anbefalinger til etablering og valg af skovbrynstyper.

Anbefalinger til skovbryn med særlig fokus på beskyttelse af skovklima	
SKOVKLIMA	• planteafstand 1-2 m • mindst 10 % buske og gerne fra 15-20 % afhængig af brynets orientering • hvis brynet skal beskytte mod stormfald, skal det have en åbenhedsprocent på ca. 40%
Anbefalinger til skovbryn med særlig fokus på oplevelsesværdi	
OPLEVELSESVÆRDI	• etagering kan variere med ét, to eller tre lag • høj artsrigdom på skovlandskabsniveau men ikke for stor artsrigdom i det enkelte bryn • variation af blomstrende og bær- og frugtbærende arter • arter med høstfarver, tilpas grupperinger til oplevelsesafstanden • slynget linjeføring • variation i tæthed/åbenhed • lokal identitet i plantevalg • tilpas andelen af buske til brynets orientering og arkitektur • tilpas skala i grupperinger og brug af holm i brynet til oplevelsesafstanden • tilpas brynets arkitektur til terrænet • bryn med parkagtigt præg nærmest det urbane. Det mere 'vilde' udtryk fjernere fra byen feks. bryn med høj grad af naturlig succession • frem bryn med høj biodiversitet/vildt
Anbefalinger til skovbryn med særlig fokus på biodiversitet	
BIODIVERSITET	• brede bryn - minimum 20 m • høj artsrigdom • variation af blomstrende og bær- og frugtbærende arter • slynget linjeføring • variation i tæthed/åbenhed • sammenhæng med andre bryn • hule, døde træer • dødt ved efterlades i skovbunden • stor planteafstand (2-4 m), der giver plads til naturlig succession • mindst 15 % buske, generelt flere buske i syd-/vestvendte bryn • lokale frøkilder og oprindelse • genetisk variation

Figur 2. Oversigt over anbefalinger til etablering og valg af skovbrynstyper til skovbryn der tilgodeser forskellige funktioner.

1-trins skovbryn med kig ind i skoven. Også inde fra skoven giver variation i brynets tæthed oplevelser, fra det tætte mørke til udsigt mellem stammerne ud over landskabet.

Biodiversitet

I skovbryn, der har fokus på biodiversitet, er det oplagt at øge brynbredden, så der skabes forskellige zoner i brynet, og øge og variere planteafstanden, så der skabes plads til naturlig succession. Ved tyndin-

ger kan træer ringes og dødt ved efterlades i brynet for at fremme insektiv og svampe. Brede, og gerne slyngede bryn med mange forskellige arter af vedplanter, urter og dødt ved samt en variation i tæthed og åbenhed, skaber både mikrohabitater og ynglemuligheder for fugle og vildt, og er vigtige spredningskorridorer for flora og fauna.

Disse anbefalinger er ment som en vejledning og inspiration til at vari-

ere og målrette etableringen af nye og drift af eksisterende skovbryn.

Nané Køllgaard Pedersen og
Anders Busse Nielsen

Kilde

Nané Køllgaard Pedersen (2014): *Flersidige skovbryn – i bynære rekreative skove. Speciale i Landskabsarkitektur. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet.*